

Εθνικό δίκαιο - Γαλλία

Στην παρούσα ενότητα παρέχεται επισκόπηση των διάφορων πηγών του δικαίου στη Γαλλία.

Πηγές δικαίου

Το δίκαιο της Γαλλίας απαρτίζεται κυρίως από γραπτούς κανόνες, οι οποίοι ονομάζονται **πηγές του δικαίου**. Περιλαμβάνουν κανόνες που θεσπίζονται από τα κράτη ή μεταξύ κρατών, σε εθνικό επίπεδο, αλλά και τη νομολογία των εθνικών ή διεθνών δικαστηρίων, καθώς και κανόνες που θεσπίζονται σε τοπικό επίπεδο, όπως οι αποφάσεις δημοτικών οργάνων ή επαγγελματικών οργανώσεων, όπως ο ιατρικός σύλλογος, κανόνες που συνάπτονται μεταξύ των πολιτών, όπως οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας και οι συμβάσεις, και τέλος το απλό έθιμο.

Το σύνολο αυτό ταξινομείται σύμφωνα με την **ιεραρχία των κανόνων δικαίου**. Έτσι, ένας νέος κανόνας:

- πρέπει να σέβεται τους προηγούμενους κανόνες ανώτερου επιπέδου,
- μπορεί να τροποποιεί τους προηγούμενους κανόνες του ίδιου επιπέδου,
- συνεπάγεται την κατάργηση αντίθετων κανόνων κατώτερου επιπέδου.

Οι διεθνείς πηγές δικαίου

Οι διεθνείς συμβάσεις και συμφωνίες

Η θέση σε ισχύ μιας σύμβασης στη Γαλλία εξαρτάται από την κύρωση ή την έγκρισή της και από τη δημοσίευσή της. Ορισμένες συμβάσεις **ισχύουν απευθείας** στη γαλλική έννομη τάξη, ενώ άλλες απαιτούν τη **μεταφορά** τους μέσω εσωτερικού κανόνα.

Το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η έννοια του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης παραπέμπει στους κανόνες που θεσπίζονται από τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι κανόνες αυτοί μπορεί να είναι συστάσεις, γνώμες, κανονισμοί, αποφάσεις ή οδηγίες.

Οι εθνικές πηγές δικαίου

Οι κανόνες συνταγματικής τάξης

- το Σύνταγμα της 4ης Οκτωβρίου 1958·
- το Προίμιο του Συντάγματος της 27ης Οκτωβρίου 1946, η Διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του πολίτη της 26ης Αυγούστου 1789, καθώς και οι θεμελιώδεις αρχές που αναγνωρίζονται από τους νόμους της Δημοκρατίας στους οποίους παραπέμπει το Προίμιο·
- οι οργανικοί νόμοι που υποβάλλονται στο Συνταγματικό Συμβούλιο πριν από την κύρωσή τους και προορίζονται να συμπληρώσουν το Σύνταγμα.

Οι κανόνες νομοθετικής τάξης

Ο νόμος, ο οποίος θεσπίζεται από το Κοινοβούλιο, υπόκειται στο Σύνταγμα. Το Συνταγματικό Συμβούλιο ελέγχει, σε περίπτωση προσφυγής ενώπιόν του, τη **συνταγματικότητα των νόμων** πριν από την κύρωσή τους, δηλαδή επαληθεύει τη συμφωνία τους προς το Σύνταγμα. Προσφυγή στο Συνταγματικό Συμβούλιο μπορεί να ασκηθεί από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας, τον πρωθυπουργό, τους προέδρους της Εθνοσυνέλευσης ή της Γερουσίας ή εξήντα βουλευτές ή εξήντα γερουσιαστές.

Επίσης, το Συμβούλιο της Επικρατείας ή το Ακυρωτικό Δικαστήριο μπορούν να παραπέμψουν στο Συνταγματικό Συμβούλιο αιτήσεις που αποβλέπουν στην κατάργηση ισχυόντων νόμων, οι οποίες υποβλήθηκαν από πολίτες που αμφισβητούν, στο πλαίσιο διαφοράς στην οποία εφαρμόζονται αυτοί οι νόμοι, τη συμφωνία των νόμων αυτών με τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που κατοχυρώνονται στο Σύνταγμα.

Δυνάμει του άρθρου 55 του Συντάγματος, οι διεθνείς συνθήκες που κυρώνονται από τη Γαλλία υπερισχύουν των νόμων. Επομένως, ο δικαστής διοικητικού, αστικού ή ποινικού δικαστηρίου αποκλείει την εφαρμογή ενός νόμου που φαίνεται ασυμβίβαστος με μια συνθήκη, ανεξάρτητα από το κατά πόσον αυτή είναι προγενέστερη ή μεταγενέστερη του νόμου.

Οι κανόνες κανονιστικής τάξης

1. Διατάξεις

Σύμφωνα με το άρθρο 38 του Συντάγματος, η **κυβέρνηση** μπορεί να ζητήσει από το Κοινοβούλιο, για την εκτέλεση του προγράμματός της και για περιορισμένη διάρκεια, την άδεια να θεσπίσει πράξεις σε θέματα που άπτονται του πεδίου του νόμου. Οι εν λόγω διατάξεις, όσο δεν έχουν κυρωθεί από τον νομοθέτη, είναι επίσημες κανονιστικές πράξεις και, επομένως, μπορούν να αμφισβητηθούν ενώπιον του διοικητικού δικαστή μέχρι την κύρωσή τους.

3. Κανονισμοί

Οι κανονισμοί **διακρίνονται ανάλογα με την αρχή που τους εκδίδει σε:**

1. διατάγματα του Προέδρου της Δημοκρατίας ή του πρωθυπουργού (όταν θεσπίζονται στο πλαίσιο του υπουργικού συμβουλίου ή του Συμβουλίου της Επικρατείας, μπορούν να τροποποιηθούν μόνο υπό τις ίδιες προϋποθέσεις)
2. διυπουργικές ή υπουργικές αποφάσεις·
3. κανονιστικές αποφάσεις των περιφερειακών (νομάρχης, δήμαρχος κ.λπ.) ή αποκεντρωμένων αρχών του κράτους (κοινότητα, νομός, περιφέρεια).

5. Συλλογικές συμβάσεις εργασίας

Ο εργατικός κώδικας καθορίζει τους γενικούς κανόνες που διέπουν τους όρους εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό, οι κοινωνικοί εταίροι του ιδιωτικού τομέα (εργοδότες και συνδικαλιστικές ενώσεις των εργαζομένων) διαπραγματεύονται συμβάσεις και συμφωνίες. Οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας καθορίζουν το σύνολο των όρων εργασίας και των κοινωνικών εγγυήσεων που εφαρμόζονται στους εργαζομένους των οικείων οργανισμών (βιομηχανίες και επιχειρήσεις ανάκτησης, εστίες νέων εργαζομένων, ιδρύματα επικουρικής σύνταξης κ.λπ.). Από την πλευρά τους, οι **συλλογικές συμφωνίες** αφορούν μόνο έναν συγκεκριμένο τομέα (μισθοί, ωράριο εργασίας κ.λπ.). Οι συλλογικές συμφωνίες και συμβάσεις μπορούν να συναφθούν σε επίπεδο κλάδου (σύνολο των επιχειρήσεων που ασκούν την ίδια δραστηριότητα σε μια δεδομένη επικράτεια), επιχείρησης ή ιδρύματος. Η συλλογική σύμβαση μπορεί να «επεκταθεί» από το υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικών Σχέσεων και Αλληλεγγύης ή το υπουργείο Γεωργίας και Αλιείας και να εφαρμόζεται πλέον σε όλους τους οργανισμούς του σχετικού κλάδου δραστηριότητας.

Νομολογία των αστικών, ποινικών και διοικητικών δικαστηρίων

Η νομολογία μπορεί να πηγάζει από τα αστικά και ποινικά ή διοικητικά **δικαστήρια**. Η νομολογία των αστικών και ποινικών δικαστηρίων ερμηνεύει το δίκαιο αλλά εφαρμόζεται κατ' αρχήν μόνο στις εκδικαζόμενες υποθέσεις. Η νομολογία των διοικητικών δικαστηρίων υπερέχει έναντι των κανονισμών, διότι μπορεί να ακυρώσει έναν κανονισμό, είναι όμως υποδεέστερη των νόμων.

Θεσμικό πλαίσιο

Η νομοθετική διαδικασία στη Γαλλία

Πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ του **νομοσχεδίου**, για το οποίο η πρωτοβουλία του νομοθετικού κειμένου ανήκει στην κυβέρνηση και το οποίο υποβάλλεται στο υπουργικό συμβούλιο από υπουργό, και της **πρότασης νόμου**, για την οποία η πρωτοβουλία του νομοθετικού κειμένου ανήκει στο Κοινοβούλιο. Το νομοσχέδιο ή η πρόταση νόμου κατατίθενται στη Γενική Συνέλευση ή στη Γερουσία.

Στη συνέχεια, το νομοθετικό κείμενο εξετάζεται από το Κοινοβούλιο. Για να γίνει νόμος, απαιτείται να εγκριθεί υπό τους ίδιους όρους και από τα δύο σώματα.

Σε περίπτωση διαφωνίας μεταξύ των δύο σωμάτων, συγκαλείται μεικτή επιτροπή ίσης εκπροσώπησης. Η εν λόγω επιτροπή, απαρτιζόμενη από 7 βουλευτές και 7 γερουσιαστές, είναι επιφορτισμένη να προτείνει ένα κοινό νομοθετικό κείμενο, συνήθως ύστερα από δύο αναγνώσεις σε κάθε σώμα.

Ωστόσο, η κυβέρνηση μπορεί να κινησει την ταχεία διαδικασία στην περίπτωση αυτή, μπορεί να συσταθεί μεικτή επιτροπή ίσης εκπροσώπησης μετά το τέλος της πρώτης ανάγνωσης.

Το νομοθετικό κείμενο κυρώνεται (δηλαδή, υπογράφεται) από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας εντός 15 ημερών από τη διαβίβαση στην κυβέρνηση του κειμένου που εγκρίθηκε από το Κοινοβούλιο. Στο διάστημα αυτό, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μπορεί να ζητήσει επανεξέταση του κειμένου, και μπορεί να ασκηθεί προσφυγή στο Συνταγματικό Συμβούλιο για την επαλήθευση της συμφωνίας του κειμένου προς το Σύνταγμα. Ο **κυρωθείς νόμος** τίθεται σε ισχύ μετά τη δημοσίευσή του στην Επίσημη Εφημερίδα.

Δημοσίευση των νόμων και των κανονισμών

Προκειμένου να είναι υποχρεωτικοί, οι νόμοι και οι κανονισμοί πρέπει να **γνωστοποιούνται στους πολίτες**. Οι ατομικές πράξεις πρέπει να κοινοποιούνται στους ενδιαφερομένους, ενώ οι κανονιστικές πράξεις πρέπει να δημοσιεύονται.

Οι κανόνες που αφορούν την έναρξη ισχύος των νομοθετικών και κανονιστικών κειμένων τροποποιήθηκαν με τη διάταξη αριθ. 2004-164 της 20ής Φεβρουαρίου 2004 από την 1η Ιουνίου 2004. Το άρθρο 1 του αστικού κώδικα προβλέπει πλέον ότι, εκτός αν άλλως ορίζεται, **τα κείμενα τίθενται σε ισχύ την επομένη της δημοσίευσής τους στην Επίσημη Εφημερίδα**.

Ωστόσο, σε επείγουσες περιπτώσεις, τίθενται σε ισχύ την ημέρα της δημοσίευσής τους: οι νόμοι, των οποίων το διάταγμα κύρωσης ορίζει κάτι τέτοιο και οι διοικητικές πράξεις για τις οποίες η κυβέρνηση διατάσσει κάτι τέτοιο μέσω ειδικής διάταξης.

Εκτός από τα **διατάγματα**, στην **Επίσημη Εφημερίδα δημοσιεύονται** και οι **κανονιστικές πράξεις** που εκδίδονται από αρμόδιες αρχές του κράτους σε εθνικό επίπεδο (υπουργικές αποφάσεις, πράξεις ανεξάρτητων διοικητικών αρχών κ.λπ.). Οι υπουργικές αποφάσεις δημοσιεύονται συχνά και στα επίσημα δελτία των υπουργείων.

Η δημοσίευση μόνο στο επίσημο δελτίο δεν είναι δυνατή παρά μόνο εάν η κανονιστική πράξη αφορά μόνο μια πολύ συγκεκριμένη κατηγορία πολιτών (και κυρίως, υπαλλήλους και προστηθέντες του υπουργείου).

Για τις **πράξεις των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης** ισχύουν ειδικοί όροι δημοσίευσης. Οι πράξεις αυτές δεν δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα.

Καταρχήν, οι **εγκύκλιοι ή οι οδηγίες** δεν διαθέτουν κανονιστική αξία. Οι πράξεις αυτές περιορίζονται στην παροχή υποδείξεων στις υπηρεσίες για την εφαρμογή των νόμων και των διαταγμάτων ή στην αποσαφήνιση της ερμηνείας ορισμένων διατάξεων.

Για να μπορούν να εφαρμοστούν, οι πράξεις αυτές πρέπει να δημοσιεύονται στον προβλεπόμενο για τον σκοπό αυτό δικτυακό τόπο του πρωθυπουργού (διάταγμα 2008-1281 της 8^{ης} Δεκεμβρίου 2008). Μόνο οι σημαντικότερες εγκύκλιοι δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα.

Νομικές βάσεις δεδομένων

Οι δημόσιες νομικές βάσεις δεδομένων της Γαλλίας αποτελούν αντικείμενο δημόσιας υπηρεσίας δημοσίευσης στο Διαδίκτυο (SPDDI), σύμφωνα με το [εξ' αριθ. 2002-1064 της 7ης Αυγούστου 2002 \(εξ' αγγλική έκδοση\)](#).

Το σύστημα αυτό εξηγείται αναλυτικά στην [Επεξηγηματική ανακοίνωση](#) σχετικά με την επαναχρησιμοποίηση των δεδομένων που είναι διαθέσιμα στη βάση [Légifrance](#):

Η βάση δεδομένων [Légifrance](#) περιέχει τα ακόλουθα στοιχεία:

- κώδικες, νόμους και κανονισμούς, στην ενοποιημένη τους έκδοση (**βάση «Legi»**).
- έγγραφα όπως δημοσιεύονται στην έκδοση «νόμοι και διατάγματα» της Επίσημης Εφημερίδας (**βάση «Jorf»**).
- επεκταθείσες εθνικές συλλογικές συμβάσεις εργασίας (**βάση «Kali»**).
- αποφάσεις του Συνταγματικού Συμβουλίου (**βάση «Constit»**).
- αποφάσεις του Ακυρωτικού Δικαστηρίου και των εφετείων (**βάση «Cass»** για τις αποφάσεις που δημοσιεύονται στο Δελτίο, **βάση «Inca»** για τις αποφάσεις που δεν δημοσιεύονται, **βάση «Capp»** για τις αποφάσεις των εφετείων).
- αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας και του δικαστηρίου επίλυσης συγκρούσεων, αποφάσεις των διοικητικών εφετείων και επιλογή αποφάσεων των διοικητικών δικαστηρίων (**βάση «Jade»**).
- αποφάσεις της εθνικής επιτροπής πληροφορικής και ελευθεριών (CNIL) (**βάση «CNIL»**).

Ενημερωτικά, και άλλοι δικτυακοί τόποι, στους οποίους παρέχεται πρόσβαση, είτε άμεσα είτε μέσω της [Légifrance](#), συμμετέχουν στην υπηρεσία SPDDI. Πρόκειται για τους ακόλουθους δικτυακούς τόπους:

- του [Ελεγκτικού Συνεδρίου](#) για τις αποφάσεις των οικονομικών δικαστηρίων,
- κάθε υπουργείου για το επίσημο δελτίο του,
- της γενικής φορολογικής διεύθυνσης για τη [φορολογική τεκμηρίωση](#),

- του Υπουργείου Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων για τις διεθνείς συμβάσεις (βάση «[Pacte](#)»).

Οι πληροφορίες σχετικά με τους όρους εξαγωγής και επαναχρησιμοποίησης των δεδομένων που ανήκουν στη δεύτερη αυτή κατηγορία είναι διαθέσιμες σε κάθε δικτυακό τόπο.

Στη βάση Légifrance διατίθεται επίσης [κατάλογος των βάσεων δεδομένων](#) που απαριθμούνται ανωτέρω.

Διατίθεται επίσης [κατάλογος των τιμών των αδειών χρήσης της βάσης Légifrance](#).

Βάσεις δεδομένων

Ακολουθεί ενδεικτικός κατάλογος νομικών βάσεων δεδομένων:

- Η βάση δεδομένων [LEGI](#) περιέχει κώδικες, νόμους και κανονισμούς στην ενοποιημένη τους έκδοση.
- Η βάση δεδομένων [JORF](#) περιέχει έγγραφα όπως δημοσιεύονται στην έκδοση «νόμοι και διατάγματα» της Επίσημης Εφημερίδας.
- Η βάση δεδομένων [KALI](#) περιέχει επεκταθείσες εθνικές συλλογικές συμβάσεις εργασίας.
- Η βάση δεδομένων [CONSTIT](#) περιέχει αποφάσεις του Συνταγματικού Συμβουλίου.
- Η βάση δεδομένων [JADE](#) περιέχει αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας και του δικαστηρίου επίλυσης συγκρούσεων, αποφάσεις των διοικητικών εφετείων και επιλογή αποφάσεων των διοικητικών δικαστηρίων.
- Η βάση δεδομένων [CNIL](#) περιέχει αποφάσεις της CNIL (εθνική επιτροπή πληροφορικής και ελευθεριών).

Η νομολογία του [Ακυρωτικού Δικαστηρίου](#) είναι διαθέσιμη στον δικτυακό του τόπο.

Υπάρχει επιγραμμική υπηρεσία για την παραγγελία [αποφάσεων του Ακυρωτικού Δικαστηρίου](#), ενώ ορισμένες [αποφάσεις του Ακυρωτικού Δικαστηρίου είναι μεταφρασμένες](#) στα αγγλικά, στα αραβικά και στα μανδαρίνικα.

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται το εκάστοτε κράτος μέλος. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία ευθύνη όσον αφορά τις πληροφορίες ή τα στοιχεία που περιλαμβάνονται ή για τα οποία γίνεται λόγος στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα. Τα κράτη μέλη που είναι αρμόδια για τη διαχείριση ιστοσελίδων με εθνικό περιεχόμενο προβαίνουν αυτή τη στιγμή στην επικαιροποίηση μέρους του περιεχομένου αυτού του ιστότοπου για να το προσαρμόσουν στην αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Εάν στο περιεχόμενο του ιστοτόπου δεν λαμβάνεται ακόμη υπόψη η αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου, πρόκειται για ακούσιο σφάλμα και θα γίνουν οι κατάλληλες διορθώσεις.

Τελευταία επικαιροποίηση: 13/12/2016